

Draaimelkstal niet snel te groot

Wie meer koeien gaat melken en een nieuwe melkstal nodig heeft, neemt meestal ook een draaimelkstal in overweging. Bij de aankoop moet de veehouder, naast het type, bepalen hoeveel koestanden hij in zijn carrousel wil. Wat is daarbij de meest geschikte grootte?

Tekst: Anne Hiemstra – Foto's: Gertjan Zevenbergen, leveranciers

De draaimelkstal is de laatste tijd populair en volgens de Nederlandse melkmachineleveranciers al interessant vanaf 80 tot 90 melkkoeien. Net als de rapid-exitmelkstal. Maar het werken daarin is fysiek zwaarder dan in een carrousel. De melker hoeft in een draaimelkstal immers weinig te lopen. Hij sluit de melkstellen aan, terwijl de koeien aan hem voorbij draaien. Waar in het verleden alle draaimelkstallen een tandemopstelling hadden, is deze uitvoering tegenwoordig achterhaald. De dieren zijn weliswaar volledig zichtbaar, wat een voordeel is omdat je eventuele ziekten en andere afwijkingen makkelijker constateert, maar dat weegt niet op tegen de grote hoeveelheid ruimte die de melkstal inneemt. De meest voorkomende draaimelkstal heeft tegenwoordig een visgraatopstelling, waarbij het aantal standen meestal 22 tot 24 bedraagt. Eigenlijk zou zo'n stal bij een veehouder die twee keer daags melkt,

28 standen moeten hebben. Anders zullen traag melkende dieren, omdat ze nog niet uit zijn als ze bij de uitgang van de draaistal aankomen, het draaien van de carrousel namelijk zo nu en dan onderbreken, of je moet ze nog eens een rondje meenemen. Veehouders die drie maal daags melken, hebben aan 22 tot 24 standen genoeg, meent Henk Pronk, verkoopleider bij WestfaliaSurge. Daarmee kun je zo'n 120 koeien per uur melken. De melkmachineleverancier verkoopt in een enkel geval nog wel eens een 18-stands carrousel. De redenen om een dergelijke kleine rotor aan te schaffen zijn vaak een combinatie van een beperkt budget en ruimtegebrek. Echt efficiënt is het echter niet.

▪ Buitenmelker

Net als WestfaliaSurge verkoopt ook Manus vooral visgraat draaimelkstallen met 20 tot 28 standen, terwijl SAC Senior helemaal geen carrousel meer verkoopt met minder dan

22 standen. Roelof Westerbeek en Ap Hartelman van Manus verwachten dat, in verband met de schaalvergroting, de gemiddelde grootte van de visgraat-draaimelkstal naar 28 tot 30 standen gaat. Om dezelfde reden is sinds anderhalf jaar ook de buitenmelker in Nederland in opkomst. In dit systeem staan de koeien zij-aan-zij, terwijl de melker de koeien aan de buitenkant van de carrousel aansluit. Vier Nederlandse veehouders werken inmiddels met een buitenmelker, terwijl er op dit moment in totaal acht zijn verkocht. De buitenmelker heeft een nog hogere capaciteit – in een 36-stands buitenmelker kunnen 150 koeien per uur worden gemolken – dan de traditionele binnenmelker, omdat de koeien heel vlot het platform oplopen. Verder staan de dieren door de zij-aan-zij-opstelling dicht bij elkaar, waardoor de melker per minuut meer koeien kan aansluiten dan in een binnenmelker. Om het platform te verlaten, moeten de dieren achteruit lopen. Dat blijkt geen groot probleem. Daarna draaien ze zich om en lopen weg. Omdat hier ruimte voor nodig is, is de uitgang verbreed en kunnen de dieren in de laatste drie à vier standen het platform verlaten. Natuurlijk moeten de dieren uit zijn voordat ze bij de brede uitgang aankomen en dus heeft een buitenmelker sowieso enkele standen meer nodig dan een binnenmelker. Ook in de binnenmelker met zij-aan-zij-opstelling staan de koeien dicht bij elkaar. Hoewel dit systeem de minste ruimte inneemt van alle draaistaltypes, maakte het nooit echt opgang. Het binnenkomen van de melkstal is voor de koeien namelijk lastig, omdat de dieren zich om moeten draaien om in de juiste positie te komen. Een ander nadeel is de kleine binnenplaats, waarin de melker staat te melken. Vaak is de doorsnede hiervan slechts een meter of vijf, zes, terwijl de koeien allemaal met het achterstel naar je toe staan en de werkruimte per koe bovendien nauw is. De meeste veehouders vinden dat niet echt prettig om in te werken.

▪ Eén melker

De buitenmelker kent zijn oorsprong in Nieuw-Zeeland, waar grote koppels laagproductieve koeien worden gemolken. De individuele koe krijgt er minder aandacht dan in Nederland en een Nieuw-Zeelandse veehouder vindt het dan ook niet erg als een koe na het melken niet goed uit is. Het niet goed uitmelken kan in een buitenmelker gemakkelijk gebeuren, omdat de koe uit het zicht van de melker draait. Immers, als een koe het melkstel aftrapt zodra ze uit het zicht verdwenen is, zal ze met een gevuld uier de melkstal weer verlaten.

Westerbeek en Hartelman noemen de binnenmelker een eenmans- en de buitenmelker een meermanssysteem. In een buitenmelker sluit de ene melker de melkstellen aan – de koeien worden niet voorbehandeld – terwijl de andere in principe om de melkstal heen loopt om eventueel afgetrapte melkstellen opnieuw aan te sluiten. De reden dat buitenmelkers nu ook in Nederland in opkomst zijn, komt volgens Pronk doordat de techniek op dit moment zo ver is gevorderd, dat één man de koeien in een buitenmelker kan melken. Het kick-off-systeem attendeert de melker op een afgetrapt melkstel en een automatische blokkering bij de uitgang stopt het draaien wanneer een nog niet uitgemolken koe arriveert. Een nadeel van een buitenmelker is dat de melker bij een kick-off-attentie om de melkstal heen moet lopen om de betreffende koe opnieuw aan te sluiten, wat veel oponthoud veroorzaakt.

▪ Draaisnelheid

Een buitenmelker past goed op bedrijven vanaf 150 melkkoeien. Het meest geschikte aantal standen in een buitenmelker varieert in de

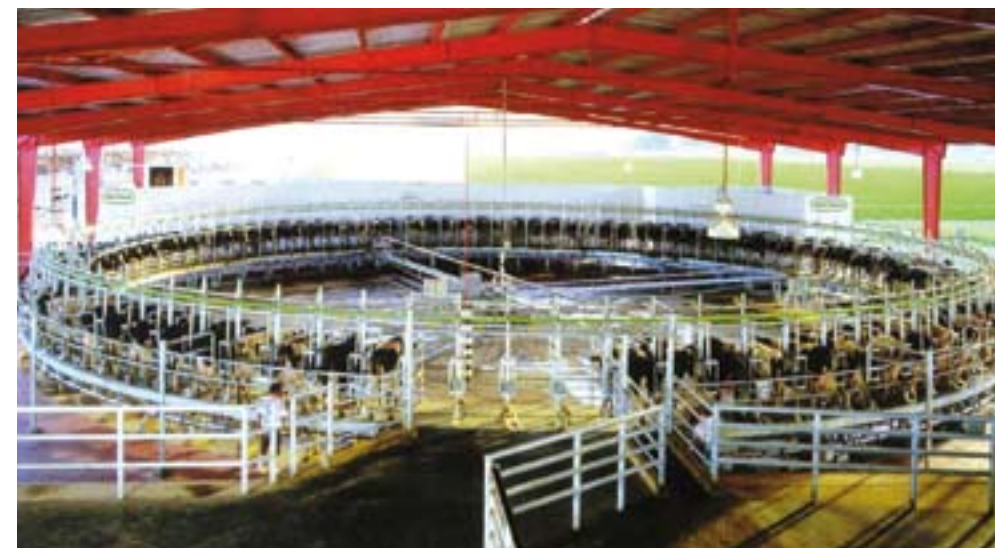

Meer dan 300 koeien melken per uur. Met een zestigstands buitenmelker kan het. Voorbehandelen is er dan niet meer bij.

Nederlandse situatie van 32 tot 40, waarbij gemiddeld zo'n 150 koeien per uur gemolken kunnen worden. Bij een kleiner aantal standen zijn teveel koeien nog niet uitgemolken zodra ze bij de uitgang aankomen, wat voor teveel oponthoud zorgt. Of je moet ze nog een extra rondje meenemen, wat de capaciteit ook remt.

Edmond Harty, technisch directeur van de Ierse melkmachinefabrikant Dairymaster, is van mening dat de ideale carrousel veel

groter is. "Een rotor met minder dan 40 standen is geldverspilling", zo zegt hij. "Die melkveehouders kunnen veel goedkoper met een swingover melken." Om de rotor zo efficiënt mogelijk te gebruiken, moet iedere koe vlak voor de uitgang uit zijn. Bij een constante draaisnelheid, waarbij een rondje tien minuten duurt, is dat het geval. Zestig standen is dan het maximum voor de melker, meent Harty. Per minuut trekken zes koeien aan hem voorbij. "Door iedere 10 seconden een melkstel aan te sluiten, kan een goede melker dus ieder uur 350 tot 400 koeien melken." Het koeverkeer moet dan wel optimaal zijn, evenals de vaardigheden van de melker. En je moet niet gaan voorbehandelen, want dat kost teveel tijd. Om die reden ziet Manus-directeur Westerbeek een dergelijke grote melkstal niet zitten. "Een zuivelexporterend land als Nederland moet garant staan voor een goede melkwaliteit en mag geen risico's nemen." Ofwel de tijd die de Nederlandse veehouder per koe besteedt, moet niet ten koste van alles verder omlaag. "Veehouders met een grote melkstal melken vaak zo'n 100 koeien per uur en daarmee zijn ze tevreden. Niet alleen capaciteit, maar ook werkplezier is erg belangrijk." ■

De allergrootste draaimelkstal die WestfaliaSurge heeft gebouwd staat in Mexico. Hij heeft 99 standen. Efficiënt is dat niet. Met één melker zijn de koeien allang uit voor de de uitgang bereiken.